

PAUL KRÜGER ANDERSEN

Aktie- og anparts- selskabsret

MUNKSGAARD

»Aktie- og anpartsselskabsret«, 1. udgave, 1. oplag 1984
 © Paul Krüger Andersen og Munksgaard, 1984
 Omslag og typografisk tilrettelæggelse: Martin Bassett
 Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse af denne bog
 eller dele heraf er ikke tilladt ifølge lov om ophavsret
 Sat med Garamond hos Satsform, Åbyhøj
 Trykt hos: Villadsen & Christensen
 ISBN 87-16-08464-0

Indholdsfortegnelse

Forord	12
--------	----

KAPITEL 1

Indledning

1.1.	Forskellige selskabstyper – den selskabsretlige frihed	13
1.2.	Nogle træk af selskabslovgivningens historie	14
1.2.1.	De første love. AL 1917	14
1.2.2.	AL 1930	16
1.2.3.	Selskabslovene af 1973	16
1.2.4.	Det senere revisionsarbejde	20
1.3.	Aktieselskaberne og anpartsselskaberne er de dominerende selskabsformer	22
1.4.	Fremstillingens systematik	26

KAPITEL 2

Aktieselskabsrettens mål og midler

2.1.	De beskyttede interesser	27
2.2.	Midlerne	30

KAPITEL 3

Selskabslovene omfatter forskellige selskabstyper

3.1.	Funktionsdelingen mellem aktieselskaberne og anpartsselskaberne	31
3.2.	Børsnoterede selskaber	33
3.3.	En-mands- og hovedaktionærsselskaber	36
3.4.	Koncerner	37
3.5.	Statslige og kommunale selskaber	39
3.6.	Selskaber undergivet særlig lovgivning eller koncession	41

KAPITEL 4

Selskabslovenes anvendelsesmåde

4.1.	Hvilke selskaber	44
4.2.	Kun danske selskaber	47

KAPITEL 5

Stiftelse af aktie- og anpartsselskaber

5.1.	Stiftelsesreglernes formål og stiftelsesproceduren	49
5.2.	Stiftelsesoverenskomsten	50
5.2.1.	Kravene til stifterne	50
5.2.2.	Stiftelsesoverenskomstens indhold	50
5.2.3.	Selskabets vedtægter	55
5.2.3.1.	Selskabets navn	56
5.2.3.2.	Hjemsted (hovedkontor)	58
5.2.3.3.	Formål	58
5.3.	Tegning og indbetaling af kapitalen	61
5.3.1.	Aktietegningen	61
5.3.2.	Indbetaling af kapitalen	63
5.4.	Den konstituerende generalforsamling	65
5.5.	Anmeldelsen af selskabet	66
5.6.	Selskabets registrering	69
5.7.	Den skatte- og afgiftsmæssige virkning af stiftelsen	72

KAPITEL 6

Om aktier og anparter

6.1.	Aktier	75
6.1.1.	Aktiens udstedelse og indhold	75
6.1.2.	Aktier med forskellig retsstilling	76
6.1.3.	Aktionærernes legitimation over for selskabet	76
6.1.4.	Offentlighed om ejerforholdene – aktiebog og aktionærfortegnelse	78
6.1.5.	Aktien som værdipapir	82
6.1.6.	Begrænsninger i rådigheden over aktier	86
6.2.	Anparter	88

KAPITEL 7

Selskabets finansiering

7.1.	Indledning	91
7.2.	Aktiekapitalforhøjelser	92
7.2.1.	Forhøjelse ved indbetaling	92
7.2.2.	Konvertering	94
7.2.3.	Fondsaktier	95
7.2.4.	Fortegningsretten	98
7.3.	Mellemformer	101
7.3.1.	Konvertible obligationer	101
7.3.2.	Udbyttegivende gældsbreve	103
7.3.3.	Andre mellemformer	104
7.4.	Anpartsselskaber	104
7.5.	Den skatte- og afgiftsmæssige virkning af forhøjelsen	105

KAPITEL 8

Beskyttelsen af selskabets kapital

8.1.	Indledning	106
8.2.	Kapitalnedsættelse	107
8.2.1.	Almindelige regler	107
8.2.2.	Nedskrivning til dækning af underskud	109
8.2.3.	Amortisation	110
8.3.	Tvangslikvidation – tomme selskaber	111
8.4.	Egne aktier og anparter	115
8.5.	Aktionærlån	120
8.5.1.	Indledning	120
8.5.2.	Låneforbuddets omfang	121
8.5.3.	Den omfattede personkreds	123
8.5.4.	Konsekvenserne	125
8.5.5.	Kontrollen med reglernes overholdelse	126
8.6.	Udbytte og konsolidering	127
8.6.1.	Hvilke beløb kan uddeles som udbytte?	127
8.6.2.	Konsolideringspligten	129
8.7.	Maskeret udbytte/udlodning	130
8.8.	Følgerne af ulovlig udbetaling fra selskabet	131
8.9.	Loven om udbyttebegrænsning m.v.	132

KAPITEL 9
Selskabets organisation

9.1.	Oversigt over de enkelte ledelsesorganer	133
9.2.	Repræsentantskabet	136
9.3.	Selskabets ledelse: Bestyrelse og direktion	136
9.3.1.	Sammensætning og funktion	136
9.3.1.1.	Bestyrelsen	136
9.3.1.2.	Direktionen	140
9.3.2.	Opgaver og pligter	142
9.3.3.	Repræsentation og tegningsret	145
9.3.4.	Interessekonflikter mellem ledelse og selskab	149
9.3.4.1.	Inhabilitet	150
9.3.4.2.	Handel og spekulation med selskabets aktier	153
9.3.4.3.	Aktionærlån	156
9.3.5.	Ledelsens aflønning	156

KAPITEL 10
Medarbejderne og selskabet

10.1.	Forskellige regelsæt regulerer medarbejdernes stilling	159
10.2.	Repræsentation i bestyrelsen	162
10.2.1.	Formålet: kommunikation og indflydelse på bestyrelsesplan	162
10.2.2.	Repræsentationen	164
10.2.3.	Medarbejdernes ret til indsigt, hvis der ikke er repræsentation	168
10.2.4.	Medarbejderrepræsentanternes retlige stilling	169
10.2.5.	Medarbejdernes indflydelse som aktionærer – udbytte- deling	175

KAPITEL 11
Generalforsamlingen

11.1.	Indledning	177
11.2.	Aktionærernes indflydelse i selskabet udøves på generalforsamlinger	178
11.3.	Ordinære og ekstraordinære generalforsamlinger	179
11.4.	Generalforsamlingens afholdelse	181

11.4.1.	Indkaldelse	181
11.4.2.	Dagsorden	182
11.4.3.	Adgang til generalforsamlingen	183
11.4.4.	Stemmeret	185
11.4.5.	Dirigenten	188
11.4.6.	Afstemninger	189
11.4.7.	Spørgsmålsretten	189

KAPITEL 12
Minoritetsbeskyttelse

12.1.	Oversigt og hovedprincipper	192
12.2.	Individualrettigheder – enstemmighedsreglerne	194
12.3.	Reglerne om kvalificeret flertal	195
12.3.1.	Vedtægtsændringer	195
12.3.2.	AL § 79, stk. 2 og 3 (Apl. § 60, stk. 2 og 3)	196
12.3.3.	Begrænsninger i stemmeretten	197
12.4.	Generalklausulen	199
12.5.	Minoritetsbeføjelser	201
12.6.	Retsvirkninger af mangler ved generalforsamlingens afholdelse og beslutninger	202

KAPITEL 13
Regnskab og revision

13.1.	Regnskabet	206
13.2.	Revision	207
13.3.	Granskning	210

KAPITEL 14
Erstatnings- og strafansvar

14.1.	Erstatningsansvar	212
14.1.1.	Hvem kan blive erstatningsansvarlig?	212
14.1.2.	Ansvar i forbindelse med stiftelsen	213
14.1.3.	Selskabsledelsens ansvar	214
14.1.3.1.	Almindeligt om ansvaret	214
14.1.3.2.	Ansvaret over for selskabet eller dettes bo	217
14.1.3.3.	Ansvar over for enkeltaktionærer	219

Indholdsfortegnelse

14.1.3.4.	Ansaret over for enkelte kreditorer	220
14.1.4.	Aktionærernes ansvar	224
14.1.5.	Beslutningen om at gøre ansvar gældende	226
14.1.6.	Straf og andre retsfølger	227

KAPITEL 15

Koncerner

15.1.	Koncernbegrebet	229
15.2.	Hvorledes konstateres koncerndannelse	232
15.3.	Moderselskabets indflydelse i koncernen	232
15.3.1.	Forholdet til datterselskabets kreditorer	233
15.3.2.	Forholdet til minoritetsaktionærer i datterselskabet	236
15.3.3.	Forholdet til koncernens arbejdstagere	238
15.4.	Reglerne om koncernregnskaber m.v.	239

KAPITEL 16

Ophør og omdannelse

16.1.	Opløsningsmåderne	241
16.2.	Konkurs eller solvent likvidation	243
16.2.1.	Ved afviklingens påbegyndelse	243
16.2.2.	Senere overgang til konkurs	245
16.2.3.	Konkurs	246
16.3.	Solvent likvidation	248
16.3.1.	Likvidationsreglernes formål	248
16.3.2.	Beslutningen om likvidation	248
16.3.3.	Valg af likvidator	251
16.3.4.	Likvidationens begyndelsestidspunkt	252
16.3.5.	Likvidationens gennemførelse	253
16.3.5.1.	Likvidators almindelige stilling	253
16.3.5.2.	Regnskabet	255
16.3.5.3.	Redegørelsen for årsagen til likvidationen	257
16.3.5.4.	Afvikling af gælden	258
16.3.5.5.	Realisering af aktiverne	259
16.3.5.6.	Udlodningen	260
16.3.5.7.	Den tidligere ledelses eventuelle erstatningsansvar	260
16.3.5.8.	Likvidators ansvar	261
16.3.6.	Likvidationens indflydelse på selskabets retsforhold	262

Indholdsfortegnelse

16.3.7.	Boets slutning	263
16.3.8.	Genoptagelse af boet	264
16.3.9.	Tvangslikvidation	265
16.3.10.	Likvidationens skattemæssige virkning	266
16.4.	Fusion	267
16.4.1.	Almindelig orientering	267
16.4.2.	Fusionsgrundlaget	270
16.4.3.	Fusionsbeslutningen	275
16.4.4.	Fusionen som universalsuccession	276
16.4.5.	Beskyttelsen af aktionærernes og kreditorernes interesser	278
16.4.6.	Den skatte- og afgiftsmæssige virkning	280
16.5.	Omdannelse	282
	Domsregister	284
	Litteraturfortegnelse	287
	Sagregister	290

Forord

Denne bog indeholder en fremstilling af aktie- og anpartsselskabsretten. Fremstillingens omfang er bestemt af, at bogen skal kunne anvendes i selskabsretsundervisningen på handelshøjskolerne og universiteterne, men bogen sigter i øvrigt på at imødekomme et behov for en systematisk fremstilling af retsområdet ved siden af de foreliggende lovkommentarer. Der er navnlig lagt vægt på at vise regelsystemet, som det fremtræder efter de omfattende ændringer i selskabslovene i 1982. Af samme grund er henvisninger til en del ældre domme og selskabsretlig litteratur udeladt.

Overregistrator Jens Selmer har velvilligst læst manuskriptet og meddelt mig forskellige oplysninger vedrørende aktieselskabsregistrets praksis. Herfor bringer jeg min bedste tak.

Jeg takker også sekretærene ved Det erhvervsretlige Institut Mona Nørgaard og Hanne Christensen, som har renskrevet manuskriptet.

Manuskriptet er afsluttet den 1. januar 1984 og senere materiale er kun undtagelsesvis medtaget.

Paul Krüger Andersen

KAPITEL 1

Indledning

1.1. *Forskellige selskabstyper – den selskabsretlige frihed*

Dansk selskabsret har i lang tid hvilet på en grundsætning om selskabsretlig kontraktsfrihed: Inden for vide grænser kan flere personer, og for aktieselskaberne og anpartsselskabernes vedkommende også enkeltpersoner, drive virksomhed, således at de retlige rammer for virksomheden fastlægges af de pågældende selv. Såvel offentlige myndigheder, som private, kreditorer og andre, der kommer i berøring med virksomheden, må som udgangspunkt respektere de bestemmelser, som selskabsstifterne har truffet. For tiden findes kun lovgivning om aktieselskaber og anpartsselskaber i lovene herom samt vedrørende partrederier i Sølovens kap. 3. Udviklingen går imidlertid i retning af øget lovgivning om selskabsforhold, både i den forstand, at reglerne om de enkelte selskabstyper udbygges og i den forstand, at flere selskabstyper undergives lovregulering. Nylig er således gennemført en lov om registrering af fonde, lov nr. 213 af 31.5.1983, som forløber for en egentlig lov om fonde. Loven er gennemført på baggrund af de overvejelser, der indeholdes i betænkningen om fonde nr. 970:1982 afgivet af et udvalg under justitsministeriet. Forslag til lovgivning om kommanditselskaber er fremsat i betænkning nr. 937:1981, men lovforslag herom er ikke fremsat. De stadige stramninger af reglerne om aktieselskaber og anpartsselskaber er en af de faktorer, der bidrager til at øge behovet for lovgivning også om andre selskabsformer. Både fordi der sker en vis flugt over i mindre regulerede selskabsformer og fordi udbygningen af offentlig indsigt og kontrol, ønsker om medarbejderindflydelse m.v. lettest kan ske i forhold til lovregulerede og registrerede selskaber.

Dansk ret kender og anerkender de samme selskabstyper, som genfindes i de fleste europæiske lande. Foruden aktieselskaberne